

Затверджено до друку вченою радою
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
(протокол № 15 від 13.12.2013)

Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Підвищення ефективності інформаційної діяльності наукової бібліотеки / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України ; ред. кол.: Онищенко О. С. (гол.) та ін. – К., 2013. – Вип. 38. – 413 с.

До збірника наукових праць увійшли статті співробітників НБУВ, професорів вищих навчальних закладів України, присвячені розвитку інформаційної діяльності наукової бібліотеки в сучасному інформаційному просторі та проблемам підготовки кадрів.

У статтях науковців НБУВ висвітлено результати проведеного Інститутом науково-методичного забезпечення бібліотечно-інформаційної роботи дослідження за темою «Підвищення ефективності інформаційної діяльності наукової бібліотеки». Репрезентовано інноваційні підходи до організації формування, опрацювання інформаційних ресурсів, актуальні проблеми бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, методологічні аспекти ефективного управління інформаційною діяльністю наукової бібліотеки.

Видання призначене для науковців, фахівців бібліотечно-інформаційної сфери, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів, усіх, кого цікавлять проблеми діяльності наукової бібліотеки в умовах інформаційного суспільства.

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

ВСТУПНЕ СЛОВО

Сучасний етап розвитку вітчизняних наукових бібліотек характеризує поглиблення трансформаційних процесів, викликаних інтенсифікацією інформатизації суспільства та соціально-економічними перетвореннями в країні. Це спонукає бібліотеки до вибору стратегій розвитку, спрямованих на активне впровадження новацій, пов'язаних з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, вироблення нових підходів до формування бібліотечно-інформаційних ресурсів та посилення конкурентоспроможності на ринку інформаційних продуктів і послуг. Такі поняття, як ефективність діяльності, наявність або відсутність потенціалу розвитку, чітке бачення стратегічних орієнтирів та тактичних завдань, визначатимуть у найближчій перспективі здатність сучасної бібліотеки відповідати науково-технічним, соціокультурним, соціально-економічним і технологічним реаліям існування світу.

Визначення перспективних напрямів розвитку всього бібліотечно-інформаційного комплексу, збагачення його завдань і функцій у контексті переходу до знанневого, інформаційного суспільства зумовили реалізацію ряду теоретичних та прикладних завдань у рамках науково-дослідної роботи «Підвищення ефективності інформаційної діяльності наукової бібліотеки». Комплексне дослідження наукової проблематики здійснювали: Інститут науково-методичного забезпечення бібліотечно-інформаційної роботи, Центр формування бібліотечно-інформаційних ресурсів та інші структурні підрозділи Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. У процесі НДР розроблено такі напрями: «Комплексне дослідження підвищення ефективності інформаційної діяльності наукової бібліотеки. Формування системи показників інформаційної діяльності бібліотек», «Розвиток дистантного обслуговування користувачів та формування мережових ресурсів як нових форм інформаційної діяльності наукової бібліотеки», «Оптимізація інформаційної діяльності наукової бібліотеки в умовах впровадження автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи АБІС «ІРБІС64» та «Ефективність інформаційної діяльності бібліотек системи НАН України». Це потребувало від виконавців всебічного розгляду інформаційної діяльності бібліотеки, спрямування результатів роботи на оптимізацію функціональних, інформаційних, сервісних та організаційних процесів. Зокрема, за результатами НДР вироблено модернізаційну модель розвитку бібліотек і бібліотечно-

інформаційної сфери та підготовлено пропозиції щодо удосконалення нормативного забезпечення консолідованої стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні. Під час дослідження технології управління знаннями в бібліотечній діяльності до наукового обігу введено нове поняття бібліотечного знанневого ресурсу, визначено його технологічну модель та властивості. А також визначено методичні засади щодо оцінки та формування системи показників бібліотечно-інформаційної діяльності на основі комплексного, збалансованого та інтегрального підходів, впровадження індикаторів результативності соціальної та економічної ефективності діяльності наукової бібліотеки. Вироблено рекомендації з розвитку системи бібліотечно-інформаційних сервісів та формування і опрацювання бібліотечно-інформаційних ресурсів; розроблено ряд технологічних рішень для удосконалення функціонування САБ «ІРБІС64».

У цьому випуску наукових праць НБУВ представлено статті авторів, співробітників НБУВ, в яких розкриваються напрацювання теоретико-методологічного, науково-методичного та прикладного характеру, отримані за результатами виконання науково-дослідної роботи «Підвищення ефективності інформаційної діяльності наукової бібліотеки». Проте широке коло проблем, пов'язаних із підвищенням ефективності бібліотечно-інформаційної діяльності, вимагає залучення наукового потенціалу висококваліфікованих фахівців з інших установ. З цього погляду видання запропонованого збірника наукових праць є прикладом плідної співпраці представників бібліотечної науки, практики та освіти. Наприклад, окремі питання досліджували науковці вишів: професор Харківської державної академії культури, доктор наук із соціальних комунікацій Г. В. Шемаєва охарактеризувала підходи до впровадження інновацій та визначення напрямів їх трансферу як перспективного напрямку розвитку бібліотеки в системі соціальних комунікацій, а професор Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор педагогічних наук Л. Г. Петрова запропонувала новий погляд на концептуальну модель управління підготовкою бібліотечно-інформаційних фахівців України.

Водночас презентовані у цьому збірнику матеріали розкривають основні результати науково-дослідної роботи та є доповненням до низки монографій, збірників наукових праць, науково-аналітичних матеріалів, науково-методичних розробок та чисельних публікацій у фахових виданнях, підготовлених за проблематикою дослідження.

У цілому вирішення проблеми підвищення ефективності бібліотечно-інформаційної діяльності є процесом динамічним, потребує подальшого теоретичного осмислення, науково-практичного впровадження найкращих методик у практику роботи наукових бібліотек України. Саме результати багатогранного розроблення проблематики дозволили актуалізувати і конкретизувати завдання на перспективу, виявити додаткові резерви та можливості щодо нарощування і використання інформаційного потенціалу бібліотек та міжбібліотечної співпраці.

Матеріали, представлені в збірнику, дозволять оптимізувати управлінсько-організаційні процеси за різними напрямками бібліотечно-інформаційної діяльності, залучити науково-практичний доробок авторів до підготовки та підвищення кваліфікації бібліотечно-інформаційних спеціалістів.